

LA FESTA DE LES SENYORETES DE TORELLÓ

25 anys de dones per un dia

Guillem Rico

ARNAU JAUMIRA

Ball del Conillet, aquest Carnaval 2010.

Des de fa 25 anys el divendres abans de Carnaval als carrers de Torelló només hi ha dones. De fet, ens els darrers tres anys també s'ha comptat amb la presència dels Homenots, un aspecte que demostra que la cultura popular és viva i que evoluciona. Es tracta de la festa de les Senyorettes, un dels molts actes del Carnestoltes torellonenc que amb el temps ha agafat entitat pròpia i durant el qual es poden veure homes amb pits i faldilla, i dones amb bigoti i patilles.

El que va començar com una trobada d'amics amb el simple i únic objectiu d'allargar el Carnaval perquè amb un dia no en tenien prou, ha esdevingut una festa coneguda a molts punts de Catalunya i que compta amb la participació de milers de persones. És precisament aquest acte un dels que diferencia el Carnaval de Torelló (Osona) de la resta de carnivals del territori català.

El 15 de febrer de l'any 1985 vuit joves torellonencs van decidir canviar de sexe i sortir al carrer. La idea d'allargar la festa, però, havia de ser amb una disfressa econòmica; de manera que van decidir regirar els

armaris de mares i germanes. Era una disfressa fàcil de fer, econòmica i divertida. Aquella primera edició va ser senzilla. Van sortir i van fer una ruta per alguns bars del poble. També es van fer una fotografia davant de la Casa de la Vila que ha passat a la història i que apareix al desplegable amb els cartells de les darreres edicions –un dels trets característics de la festa– que s'ha editat amb motiu de la celebració del primer quart de segle de la festa. Tot i ser una activitat improvisada, la primera vegada es va fer un cartell senzill, amb el fons blanc i unes lletres de les quals desconeixem el color, ja que només se'n conserva una fotografia en blanc i negre. La pancarta convocava una «Concentració de senyorettes, no importa el sexe [...] a la plaça de la Vila [...]. No hi falteu reines, sens dubte serà excitant». De vuit participants es va passar a algunes més en la següent edició. Els primers anys, simplement voltaven pels bars del poble la nit abans del Carnaval de Terra Endins, que s'anava consolidant, i en alguna ocasió fins i tot s'havia anat a algun dels municipis del voltant.

La dinàmica de la festa va canviar l'any 1989 amb la creació de la Passarel·la, que més tard va passar a ser un element característic de les Senyorettes. Es va instal·lar una plataforma a la plaça Nova, la plaça central del municipi, amb l'objectiu que les dones per un dia poguessin i ensenyessin els seus modelets davant dels curiosos que s'hi van aplegar. Al primer moment va costar que les que s'havien atrevit a vestir-se com les seves mares o germanes s'atrevisessin també a mostrar-se al poble enfilades en una tarima. Finalment, dues dones de dubtosa reputació van trencar el gel i s'hi va afegir la resta. Que la primera vegada fos difícil que les Senyorettes poguessin a la Passarel·la sembla impensable 21 anys després. Ara aquest espai s'ha desbordat a causa de l'alta participació a la festa, i també per culpa del comportament d'algunes de les assistents, que fa que actualment els organitzadors de l'acte, l'Associació de Deixebles de Sant Feliu, es plantegi retirar-la de nou, com ja va passar entre el 2004 i el 2007. Les allaus i la poca paciència de les persones que volen pujar a la Passarel·la comporten grans aglomeracions a l'entrada i el perill de caigudes. El 2007, quan l'element emblemàtic es va recuperar es va canviar el format de manera que es va instal·lar en diagonal per tota la plaça. En aquell moment va ser una prova i va funcionar, per la qual cosa es va continuar instal·lant. Fins a la darrera edició més o menys van poder circular les Senyorettes i més endavant els Homenots, però enguany es va haver de tancar abans del previst per evitar problemes.

Durant el període en què es va treure la Passarel·la, els organitzadors van apostar per un nou espai, el carrer Sex Miquel on desembocava la rua Nenes Parade. En aquest espai, l'organització va considerar que la

festa tornava als orígens i les participants podien lluir els seus models però a peu de terra. Després d'una edició en què es va desafiar la pluja, es va valorar positivament el canvi sobretot per part de les persones que es transformaven per un dia. El públic en va tenir una visió diferent a la qual es va haver d'acostumar només un parell d'anys més.

A banda de la Passarel·la, l'espectacle-performance previ a la desfilada ha caracteritzat l'acte durant molts anys, fins el 2002. A l'escenari que hi havia a la plaça Nova s'hi van poder veure cada any petits espectacles relacionats amb l'actualitat; un aspecte que cada any queda reflectit al cartell de l'edició. Així, es va fer l'anomenada «Escorrida en la plasa» amb el torero Cipotín de Lubrique quan va sortir a la fama Jesulín de Ubrique l'any 1995. També es va fer referència a la telesèrie de TV3 *Nissaga de poder* que van rebatejar com a *Cigala de Poder* o a l'aparició del Canal Satèl·lit Digital, anomenat *Vaginal*. El 2001, amb el vintè aniversari del cop d'estat del general Tejero, es va titular la festa «Calces a terra, porca» ja que queia en 23-F. En alguna ocasió s'ha fet referència a temes de caire local, però sempre amb una connotació sexual com mostren els exemples anteriors. A partir de llavors les característiques en els cartells han estat les mateixes i se n'ha fet referència a través de petites *performances* sobretot a través de les *speakers* de les Passarel·les.

En convivència amb l'espectacle que feia una sàtira del que passava en aquell moment, durant un temps hi va haver el carrer del Sexe, ubicat al carrer Sant Feliu, un carrer estret proper a la plaça Nova, i que podia ser similar a la zona del carrer Vermell d'Amsterdam. En aquest cas, els veïns i comerciants deixaven aparadors i entrades dels habitatges on es feien petites *performances*.

Dins l'evolució de la festa durant aquests 25 anys, també s'ha de tenir en compte la incorporació de la rua Nenes Parade el 2003, un annex que està més que consolidat. Així la concentració de dones per un dia es va descentralitzar i es va portar a la plaça Joanot Martorell, allunyada del centre. Allà, un vehicle amb música i engalanat amb aspectes relacionats amb la temàtica

Imatge de la passarel·la (2009).

que segueix el cartell precedeix una riuada de Senyorettes i Homenots que recorren els carrers del poble fins a la plaça Nova on els espera, de moment, la Passarel·la. En acabar la desfilada es reprèn la rua que porta tots els participants fins a la zona esportiva del municipi on culmina la festa amb una nit de ball, inicialment a la carpa i en algunes ocasions amb música en directe. En els darrers anys, a causa de la gran quantitat de persones que participen a la festa, s'ha traslladat al pavelló on hi ha un aforament més alt.

Abans de la rua, té lloc un fet imprescindible: la transformació dels participants. En la majoria de cases es regiren armaris per trobar la vestimenta més adequada, femenina i en les darreres edicions també la masculina per a les noies, que cada vegada opten per mudes més atrevides. Fins fa poc era habitual veure com les xicotes, les mares o les amigues ajudaven els nois a ser les més guapes, les més ben maquillades i les més ben vestides. Ara aquesta tònica va canviant amb l'aparició dels Homenots. Un altre dels canvis que va en augment és l'aparició, cada vegada més, de colles de joves i no tan joves que es vesteixen, no simplement amb roba de carrer del sexe contrari, sinó amb una disfressa que treballen durant dies. Així, la nit abans de Carnaval a Torelló s'hi poden trobar grups d'infermeres, de Marilyn Monroe's,

de monges, de pubilles, de sevillanes, de caputxetes, d'animadores o en el cas de les femines, de motoristes, de *cowboys*, de cavallers de Sant Jordi, de pintors de la casa Tita de Luxe, de futbolistes o de bombers. El que fan tots, però, és anar a fer-se la fotografia oficial en un estand habilitat per a l'ocasió i adequat amb la temàtica de l'edició. Les imatges es poden veure després a la web de l'associació organitzadora (www.deixebles.org).

Enguany, el fons de la fotografia comptava amb un pastís per commemorar els 25 anys de la festa. L'efemèride va comportar la recuperació de l'espectacle-performance a la plaça Nova amb dos presentadors, una Senyoreta i un Homenot que van fer un repàs de la història de la festa acompanyat de diverses imatges. El xou, però, es va haver de retallar per la poca paciència d'algunes participants amb moltes ganes de desfilat per la Passarel·la. Durant l'espectacle, però, es van poder veure dos balls creats per a l'ocasió, un de Senyorettes i l'altre amb un grup d'Homenots al pur estil de Village People que van interpretar el conegut «Macho, macho man». Després de molts anys també es va poder tornar a veure el mític Ball del Conillet, una cançó de les festa composta als anys noranta amb una coreografia pròpia i una lletra peculiar: «entre cames hi ha un paquet, te'l posis, com te'l posis [...]».